

2019 року № 219. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/219-2019-%D0%BF>.

6. Про застосування трансплантацій анатомічних матеріалів людини : Закону України від 17.05.2018 № 2801-12. Відомості Верховної Ради України. 2018. № 28. Ст. 232. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2427-19>.

7. Про затвердження Порядку отримання та надання гемопоетичних стовбурових клітин та обміну інформацією щодо наявних анатомічних матеріалів людини, призначених для трансплантації : Постанова Кабінету Міністрів України від 25 березня 2020 року № 257. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/257-2020-%D0%BF>.

8. Про затвердження Порядку проведення клінічних випробувань тканинних і клітинних трансплантатів та експертизи матеріалів клінічних випробувань й унесення змін до Порядку проведення клінічних випробувань лікарських засобів та експертизи матеріалів клінічних випробувань : Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 10 жовтня 2007 року № 630. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1206-07>.

9. Правове регулювання банкінгу стовбурових клітин пуповинної крові, інших клітин і тканин людини та клінічних досліджень з їх застосуванням у різних країнах світу / Х. Насадюк та ін. Клітинна та органа трансплантологія. 2016. Т. 4. № 1. С. 70–75.

10. Правове регулювання відносин у біомедичній сфері в контексті євроінтеграції / Квіт Н.М. Прикарпатський юридичний вісник, Випуск 2 (31) 2020. С. 42-47. Режим доступу: <http://pyuv.onua.edu.ua/index.php/pyuv/article/view/562/775>.

ПІДСТАВИ ВИНИКНЕННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У СФЕРІ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ

Кобиляцька Л. М.

студентка

Інституту управління і права

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

м. Київ, Україна

Тема представляє теоретичний і практичний інтерес, тому що здоров'я людини є найвищою соціальною цінністю, без якого не матимуть ніякого значення інші цінності. Відповідно до статті 49

Конституції України кожен має право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування [1]. В сучасному світі з перших днів життя людина одразу стає суб'єктом медичних правовідносин. Водночас результати надання медичних послуг не завжди є очікуваними. Вони залежать від безлічі факторів – починаючи від сучасного стану медичної науки та її методів досліджень до неможливості передбачити небажані наслідки по причині недостатніх знань та відсутності досвіду. Але кожен такий випадок не повинен залишатися без уваги, оскільки пацієнти, які звернулись за допомогою повинні бути впевнені у захисті своїх прав та свобод.

У разі недбалості медичного персоналу притягнення до відповідальності винних є дуже важливим аспектом. Але, разом з тим, виникають певні труднощі з висновками, чи несе лікар відповідальність за медичну помилку чи ні. Існує дуже тонка межа для правового врегулювання даного питання. Відповідь на вказане питання лежить, у тому числі, у площині визначення підстав виникнення цивільно-правової відповідальності лікаря.

Підставами для настання цивільно-правової відповідальності є порушення договору про надання медичних послуг або наявність вини медичного персоналу у разі неналежного виконання умов договору. Ці підстави визначаються в ст. 906 Цивільного кодексу України [2]. У першому випадку можна говорити про договірну відповідальність, а в другому – про деліктну. Судова практика свідчить про те, що позивачі, не отримавши позитивного лікування, намагаються притягнути до договірної відповідальності медичний заклад та отримують відмову у задоволенні позову. Причиною цього є те, що основною метою договору є надання послуги, яка споживається під час надання, а не її об'єктивований результат.

Що стосується деліктної (недоговірної) відповідальності, то для притягнення до відповідальності необхідно встановити наявність вини відповідача. Тобто дій, вчинених з метою заподіяння істотної протиправної шкоди.

Тобто рішення про договірну відповідальність приймається у разі наявності договірної зобов'язання сторін [3, с. 30]. Так, у справі 755/18352/16-ц Дніпровський районний суд м. Києва 22 грудня 2017 р., задовольнив позов приватної особи до Медичного центру про стягнення матеріальної та частково моральної шкоди, заподіяної внаслідок надання неякісного лікування, встановив, що відповідачем не була проведена операція по видаленні пахової грижі з двох сторін, як це було вказано в Виписному епікрізі при виписці пацієнтки. Позивач повністю та в передбачені договором строки оплатив вартість медичної послуги, що підтверджується розрахунком оплати за послуги медичної допомоги

та Актом прийняття-передачі виконаних робіт (наданих послуг). Після операційного втручання стан позивача не покращувався, що стало підставою звернення позивача до іншого медичного закладу, де була проведена повторна операція, в ході якої лікарем встановлено відсутність ознак попередньої пластики. У зв'язку з чим, встановлено факт, що з правої сторони операція по видаленню пахової грижі алопластикою проведена не була, що підтверджується консультативним висновком про наявність у позивача діагнозу правосторонньої пахової грижі.

На противагу в справі № 760/8314/16-ц за позовом батьків малолітньої особи до Медичного центру про відшкодування збитків, завданих ушкодженням здоров'я внаслідок надання неякісних медичних послуг, коли після виписки з стаціонарного відділення у дитини загноїлась вена, в яку було встановлено катетор, Солом'янським районним судом м. Києва не встановлено вини, а також причинно-наслідкового зв'язку між діями медичних працівників та розвитку флебіту у пацієнта. Відповідачем не було порушено умов договору про надання послуг. Крім того, всі дії медичних працівників відповідача при наданні медичної допомоги дитині були здійснені згідно протоколів, затверджених МОЗ України, при цьому, згідно даних протоколів, в силу маленького віку пацієнта, в результаті встановлення катетеру існує загроза розвитку флебіту, про що було попереджено батьків. Тому в задоволенні позову було відмовлено.

По вказаній справі відповідач по причині відсутності вини був звільнений від деліктної відповідальності.

Цивільно-правова відповідальність у сфері надання медичних послуг виникає за наявності загальних умов відповідальності [3, ст. 30]. Загальними підставами виникнення цивільної відповідальності є такі:

1) порушення чужого суб'єктивного права за умов протиправності, тобто факту недотримання стороною умов договору про оплатне надання медичних послуг, вимог закону й інших правових актів, вимог, що зазвичай висуваються в медицині до медичних дій чи діяльності, тобто вимог, які є загально визнаними та загально прийнятими в медицині;

2) наявність шкоди, під якою розуміють приниження або знищення суб'єктивного цивільного права чи блага. Залежно від результату зазіхання на здоров'я, це як правило зачіпає обидві сфери потерпілого й водночас заподіює як майнову, так і немайнову (моральну) шкоду;

3) причинно-наслідковий зв'язок між протиправним порушенням суб'єктивного права пацієнта та заподіяною йому шкодою.

Отже, цивільно-правова відповідальність настає лише в тому випадку, коли медична послуга надається на підставі договору і послугодавець відповідає перед послугоотримувачем незалежно від вини, крім випадків впливу непереборної сили. Для встановлення деліктної

відповідальності важливо пам'ятати про чотири фактори. По-перше, необхідна наявність договірної зобов'язання. По-друге, слід довести, що було порушено права пацієнта. По-третє, слід довести, що між порушенням обов'язку та шкодою існував причинно-наслідковий зв'язок. І по-четверте, треба довести, що шкода була не надто віддаленою у часі.

Література:

1. Конституція України: Конституція, Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 03.10.2020).

2. Цивільний кодекс України; Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003, №№ 40-44, ст. 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

3. Свистун Л. Я. Розмежування договірної та деліктної відповідальності у сфері надання медичних послуг. *Науковий вісник публічного та приватного права. Цивільне право і цивільний процес; сімейне право*. 2015. № 1. С. 28–34. УДК 347.121.2.

4. Майкут Х. В. До питання цивільно-правової відповідальності у сфері медичної діяльності. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Юридичні науки*. 2017. Том 1. № 1. С. 84–87. УДК 347.51.

5. Булеца С.Б. Особливості цивільно-правової відповідальності в медицині. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Право*. 2013. Том 1. № 21. С. 168–171. УДК 347.5.

ЗАКРИТТЯ ПРОВАДЖЕННЯ В ЦИВІЛЬНІЙ СПРАВІ У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ ВІДСУТНІСТЮ ПРЕДМЕТА СПОРУ

Короєд С. О.

*доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри права*

*Приватного вищого навчального закладу Університету Короля Далина
м. Івано-Франківськ, Україна*

Цивільне судочинство як процесуальна діяльність суду та інших учасників процесу з розгляду і вирішення цивільних справ здійснюється щодо предмета спору та в межах предмета спору. Адже саме щодо предмета спору позивач викладає свої вимоги у позовній заяві (ч. 1 ст. 175 ЦПК); саме щодо предмета спору учасники справи викладають зміст та підстави своїх вимог і заперечень, а також задають